Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
YVESA BOTA,
predstavljeni 6. septembra 2012 [1]

Zadeva C-456/11

Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts, Nürnberger Allgemeine Versicherungs AG, Krones AG
proti
Samskip GmbH

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Landgericht Bremen (Nemčija))

„Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Priznavanje in izvrševanje sodnih odločb — Uredba (ES) št. 44/2001 — Pojem ‚sodna odločba' — Sodna odločba, s katero se sodišče države članice izreče za nepristojno — Sodna odločba, ki temelji na ugotovitvi veljavnosti in obsegu dogovora o krajevni pristojnosti islandskih sodišč — Učinek — Obseg"

1. Ali sodna odločba, v izreku katere se je sodišče ene države članice po tem, ko je v obrazložitvi priznalo veljavnost dogovora o krajevni pristojnosti sodišča tretje države, izreklo, da „ni sodno pristojno", zavezuje sodišče druge države članice, kateremu je predložen isti zahtevek, da se prav tako izreče za nepristojno?

2. To je v bistvu vprašanje, ki ga je zastavilo Landgericht Bremen (Nemčija) v okviru tožbe, ki so jo vložili družba Krones AG in njene zavarovalnice zoper družbo Samskip GmbH za povrnitev škode, ki naj bi nastala med prevozom blaga.

3. Sodišču se s tem vprašanjem predlaga, naj razloži člena 32 in 33 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah [2], v katerih sta opredeljena pojma „sodna odločba" za namene Uredbe št. 44/2001 in načelo samodejnega priznanja vsake „sodne odločbe", izdane v državi članici.

I – Pravni okvir

4. V uvodnih izjavah 2, 6, 15 in 16 Uredbe št. 44/2001 je navedeno:

„(2) Določene razlike med nacionalnimi predpisi, ki urejajo pristojnost in priznanje sodnih odločb, ovirajo nemoteno delovanje notranjega trga. Nujno je potrebno sprejetje določb za poenotenje kolizijskih pravil glede pristojnosti v civilnih in gospodarskih zadevah ter za poenostavitev formalnosti, s ciljem hitrega in enostavnega priznanja ter izvršitve sodnih odločb držav članic, ki jih zavezuje ta uredba.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42.

[…]

(6) Zaradi doseganja cilja prostega pretoka sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba […] in je primerno, da pravila, ki urejajo pristojnost ter priznanje in izvršitev sodnih odločb, ureja zavezujoč in neposredno uporabljiv pravni akt Skupnosti.

[…]

(15) V interesu ustreznega sodnega varstva je treba čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdružljive sodne odločbe. Obstajati mora jasen in učinkovit mehanizem za reševanje primerov litispendence in sorodnih pravd ter za preprečevanje problemov, ki izhajajo iz razlik med državami članicami v zvezi z določitvijo trenutka, ko se zadeva šteje za visečo. Za namene te uredbe je treba ta trenutek opredeliti kot avtonomen koncept.

(16) Medsebojno zaupanje v ustreznost sodnega varstva znotraj Skupnosti opravičuje samodejno priznavanje sodnih odločb, izdanih v državi članici, ne da bi bil za to potreben kakršen koli postopek, razen v primerih njihovega izpodbijanja.“

5. Člen 32 Uredbe št. 44/2001 določa:

„Za namene te konvencije pomeni ‚sodna odločba‘ vsako odločbo, ki jo izda sodišče države članice, ne glede na njeno poimenovanje, vključno s sklepom, odredbo, odločbo ali sklepom o izvršbi, kakor tudi odločitev o stroških, ki jo izda sodni uradnik.“

6. Člen 33 te uredbe določa:

„1. Sodna odločba, izdana v državi članici, se v drugih državah članicah prizna, ne da bi bilo potrebno za priznanje začeti kakršenkoli poseben postopek.

2. Vsaka zainteresirana stranka, ki kot glavni predmet spora uveljavlja priznanje sodne odločbe, lahko v skladu s postopkom iz oddelkov 2 in 3 tega poglavja zahteva, da se sodna odločba prizna.

3. Če je izid postopka pred sodiščem države članice odvisen od odločitve o priznanju kot o predhodnem vprašanju, lahko o priznanju odloča to sodišče.“

7. Člen 34 navedene uredbe določa:

„Sodna odločba se ne prizna:

1. če bi bilo njeno priznanje v očitnem nasprotju z javnim redom v državi članici, v kateri se zahteva priznanje;

2. če tožencu, ki se ni spustil v postopek, ni bilo vročeno pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje pravočasno in na tak način, da bi lahko pripravil obrambo, razen če toženec ni začel postopka za izpodbijanje sodne odločbe, čeprav je imel to možnost;

3. če je nezdružljiva s sodno odločbo, izdano v sporu med istima strankama v državi članici, v kateri se zahteva priznanje;

4. če je nezdružljiva s predhodno sodno odločbo, izdano v drugi državi članici ali v tretji državi glede istega zahtevka med istima strankama, pod pogojem, da predhodna sodna odločba izpolnjuje pogoje za priznanje v državi članici, v kateri se zahteva priznanje.“

8. Člen 35 Uredbe št. 44/2001 določa:

„1. Poleg tega se sodna odločba ne prizna, če se ni upoštevalo določb oddelkov 3, 4 ali 6 poglavja II ali v primeru iz člena 72.

2. Pri preverjanju pristojnosti iz prejšnjega odstavka je sodišče ali pristojen organ, pred kateri[m] se zahteva priznanje, vezan na ugotovitve dejstev, na katerih je sodišče v državi članici izvora utemeljilo svojo pristojnost.

3. Brez poseganja v prvi odstavek pristojnosti sodišč države članice izvora ni dovoljeno preverjati.Preizkusa javnega reda iz točke 1 člena 34 ni dovoljeno uporabiti glede pravil o pristojnosti.“

II – Spor o glavni stvari

9. Krones AG, nemška družba, ki ima sklenjeno zavarovanje prevoza pri družbah Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts in Nürnberger Allgemeine Versicherungs AG[3] in ki je mehiškemu podjetju prodala pivovarniško napravo, je naročila družbi Samskip GmbH, nemški hčerinski družbi družbe Samskip Holding BV, ki je prevozno in logistično podjetje, ustanovljeno na Islandiji in s sedežem v Rotterdamu (Nizozemska), naj organizira in opravi prevoz te naprave iz Belgije v Mehiko, pri čemer je bila sestavljena nakladnica, ki je vključevala dogovor o krajevni pristojnosti islandskih sodišč.

10. Ker so naslovnik ter družba Gothaer in drugi zatrjevali, da je bil tovor med prevozom poškodovan, so 30. avgusta 2007 vložili tožbo proti družbi Samskip GmbH pri belgijskih sodiščih.

11. Pritožbeno sodišče v Antwerpnu (Belgija) se je v izreku sodbe, s katero je bila razveljavljena prvostopenjska sodba, z dne 5. oktobra 2010 potem, ko je v njeni obrazložitvi priznalo veljavnost dogovora o krajevni pristojnosti islandskih sodišč iz nakladnice in menilo, da če družba Gothaer in drugi lahko delujejo kot pravni nasledniki družbe Krones AG, te družbe ta dogovor zavezuje, izreklo, da „ni sodno pristojno“.

12. Ker so družbe Krones AG ter Gothaer in drugi septembra 2010 vložile novo tožbo za povrnitev škode pri nemških sodiščih in ker se je Landgericht Bremen spraševalo, kakšne pravne učinke ima sodna odločba, izrečena v Belgiji, je to sodišče s sklepom z dne 25. avgusta 2011 prekinilo odločanje.

III – Vprašanja za predhodno odločanje

13. Landgericht Bremen je Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člena 32 in 33 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da pod pojem ‚sodna odločba‘ načeloma spadajo tudi take sodne odločbe, ki so omejene na ugotovitev neobstoja procesnih predpostavk dopustnosti (t. i. procesne sodbe)?

2. Ali je treba člena 32 in 33 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da pod pojem ‚sodna odločba‘ spada tudi sodba, s katero se postopek na stopnji konča in se zaradi dogovora o krajevni pristojnosti zanika mednarodna pristojnost?

3. Ali je treba člena 32 in 33 Uredbe št. 44/2001 ob upoštevanju sodne prakse Sodišča glede načela razširitvenega učinka (sodba z dne 4. februarja 1988 v zadevi Hoffmann, 145/86, Recueil, str. 645) razlagati tako, da mora vsaka država članica priznati sodne odločbe sodišča druge države članice

3 — V nadaljevanju: družba Gothaer in druge.

glede učinka dogovora o krajevni pristojnosti med strankama, če skladno z nacionalnim pravom prvega sodišča ugotovitev o veljavnosti dogovora o krajevni pristojnosti postane pravnomočna tudi, če je odločba o tem del procesne sodbe, s katero se tožba zavrže?“

IV – Moja analiza

A – *Uvodne ugotovitve*

1. Dopustnost in obseg vprašanj za predhodno odločanje

14. Da bi opredelili obseg vprašanj, je treba poudariti, da se spor v glavni stvari umešča v okvir postopka priznanja sodne odločbe, ki iz njega izhaja, s katero je pritožbeno sodišče v Antwerpnu izreklo, da „ni sodno pristojno“. Čeprav je to sodno odločbo mogoče po mnenju Landgericht Bremen opredeliti kot „Prozessurteil“ (procesna sodba) v skladu z nemškim pravom, ima prvo vprašanje, ki se nanaša na vse sodne odločbe, „ki so omejene na ugotovitev neobstoja procesnih predpostavk dopustnosti“, prevelik obseg.

15. Tako kot družbe Krones AG ter Gothaer in drugi tudi sam menim, da je treba omejiti obseg odgovora Sodišča na to, kar je nujno potrebno za rešitev spora o glavni stvari.

16. Zato predlagam, da prvi vprašanji preučimo skupaj in ju preoblikujemo. S tema vprašanjema namreč predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali pod pojem „sodna odločba“v smislu člena 32 Uredbe št. 44/2001 načeloma spadajo sodne odločbe, s katerimi se sodišče države članice izreče za nepristojno na podlagi dogovora o krajevni pristojnosti, čeprav bi bilo mogoče to sodno odločbo na podlagi prava države članice, v kateri se zahteva priznanje, opredeliti kot „procesno sodbo“.

17. V zvezi s tretjim vprašanjem je treba poudariti dvoumnost izraza „ugotovitev […][, ki] postane pravnomočna“. Čeprav bi se lahko zdelo, da se ta izraz nanaša na izčrpanost pravnih sredstev, je iz predložitvene odločbe razvidno, da ima Landgericht Bremen dvome dejansko zato, ker je sporna ugotovitev v zvezi s pristojnostjo islandskih sodišč na podlagi dogovora o krajevni pristojnosti sodišča zajeta v obrazložitvi sodne odločbe in ne v njenem izreku.

18. Zato menim, da je treba tretje vprašanje razumeti tako, kot bo navedeno v nadaljevanju. Če je odgovor na prvi vprašanji pritrdilen, je treba ugotoviti, ali je treba člena 32 in 33 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da sodišče, pri katerem se zahteva priznanje sodne odločbe, s katero se je sodišče druge države članice na podlagi dogovora o krajevni pristojnosti sodišča izreklo za nepristojno, zavezuje ugotovitev v zvezi z veljavnostjo in obsegom tega dogovora, ki je zajeta v obrazložitvi sodne odločbe.

2. Dopustnost stališč Švicarske konfederacije

19. Švicarska konfederacija je pogodbenica Konvencije o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, podpisane v Luganu 30. oktobra 2007[4]. Luganska konvencija, tako imenovana „vzporedna“, na Kraljevino Dansko, Republiko Islandijo, Kraljevino Norveško in Švicarsko konfederacijo razširja skoraj vse predpise, ki so določeni v Uredbi št. 44/2001, zlasti tiste, ki se nanašajo na opredelitev pojma sodna odločba, ki jo je mogoče priznati, in na postopke za priznanje. Pri razlagi členov 32 in 33 te uredbe, ki jo bo podalo Sodišče, bodo torej upoštevani ustrezni členi iz Luganske konvencije.

4 — UL 2009, L 147, str. 5, v nadaljevanju: Luganska konvencija.

20. Švicarska konfederacija je na podlagi določb člena 64(1) Luganske konvencije v povezavi z določbami člena 2 Protokola 2 o enotni razlagi konvencije in o Stalnem odboru upravičena pred Sodiščem v skladu s postopkom, ki ga ureja člen 23 Statuta Sodišča Evropske unije, predložiti stališča v zvezi s predlogom za sprejetje predhodne odločbe o razlagi Uredbe št. 44/2001

B – *Prvo in drugo vprašanje*

21. Predložitveno sodišče s prvima vprašanjema v bistvu sprašuje, ali pojem „sodna odločba“ v smislu člena 32 Uredbe št. 44/2001 zajema odločbo, s katero se sodišče države članice na podlagi dogovora o krajevni pristojnosti izreče za nepristojno, čeprav naj bi bila odločba v skladu s pravom države članice, v kateri se zahteva priznanje, opredeljena kot „procesna sodba“.

1. Stališča strank

22. Družba Samskip GmbH, nemška, belgijska, avstrijska in švicarska vlada ter Evropska komisija na eni strani ter družbe Krones AG ter Goather in drugi na drugi strani člen 32 Uredbe št. 44/2001 razlagajo popolnoma nasprotno.

23. Po mnenju prvonavedenih zajema pojem sodna odločba sodne odločbe, s katerimi je bilo na podlagi dogovora o krajevni pristojnosti odločeno o mednarodni pristojnosti.

24. Družba Samskip GmbH na podlagi besedila in zgodovine nastanka člena 32 Uredbe št. 44/2001 ter v skladu s splošno sistematiko in cilji te uredbe meni, da bi bilo v nasprotju s ciljem oblikovanja enotnega evropskega pravosodnega prostora, če bi s področja uporabe členov 32 in 33 navedene uredbe na splošno izključili sodne odločbe, ki bi bile bodisi v skladu s pravom države članice izvora bodisi v skladu s pravom države članice, v kateri se zahteva priznanje, opredeljene kot „procesne sodbe“. Družba Samskip GmbH meni, da če je dovoljeno spraševati, ali je vmesne procesne odločbe, kot sta odredba, naslovljena na stranko, naj se osebno zglasi na sodišču, ali odločba o odreditvi preiskovalnega ukrepa, mogoče opredeliti kot „sodne odločbe“ v smislu členov 32 in 33 Uredbe št. 44/2001, to vprašanje nima praktičnega pomena, ker te sodne odločbe ne morejo imeti zavezujočih čezmejnih učinkov. Nasprotno, sodna odločba, s katero je bil zahtevek razglašen za nedopustnega zaradi nepristojnosti sodišča, kateremu je bil predložen, in s katero je bila zaključena stopnja, lahko ima čezmejne učinke in mora biti torej priznana. Sicer tožeča stranka ne bi upoštevala te sodne odločbe in bi ponovno vložila tožbo pred sodiščem druge države članice, kar bi bilo v nasprotju s ciljem Uredbe št. 44/2001, ki je določen za dvojne ali vzporedne postopke ter sodne odločbe, ki bi lahko bile protislovne.

25. Nemška vlada meni enako – da, kot je razvidno iz sistematike, cilja in namena Uredbe št. 22/2001, je procesne sodbe v zvezi s mednarodno pristojnostjo ali nepristojnostjo treba šteti za sodne odločbe, ki jih je mogoče priznati, pri čemer pojasnjuje, da učinek tega priznanja ne more presegati te ugotovitve. Ta vlada, ki se sklicuje na poročilo o Konvenciji z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, ki ga je pripravil P. Jénard[5], meni, da je treba načelo razširitve učinka, ki ga je Sodišče postavilo za meritorno odločanje[6], prenesti na procesno sodbo, s katero se sodišče izreče za mednarodno pristojno ali nepristojno. Ob sklicevanju na uvodni izjavi 2 in 15 ter na člen 27(2) Uredbe št. 44/2001 meni, da sistem, ki temelji na pravilih, ki jih lahko razlaga vsako sodišče Evropske unije z enako pristojnostjo[7], velja za mednarodno pristojnost sodišč držav članic in da morajo ugotovitve glede pristojnosti, ki jih imajo sodišča enih držav članic, sodišča drugih držav članic sprejeti.

5 — UL 1979, C 59, str. 1, v nadaljevanju: Jénardovo poročilo.

6 — Nemška vlada se sklicuje na zgoraj navedeno sodbo Hoffmann (točka 11) in na sodbo z dne 28. aprila 2009 v zadevi Apostolides (C-420/07, ZOdl., str. I-3571, točka 66).

7 — Sodba z dne 27. aprila 2004 v zadevi Turner (C-159/02, Recueil, str. I-3565, točka 25).

26. Belgijska vlada meni, da je zaradi neobstoja natančne opredelitve pojma sodna odločba v Uredbi št. 44/2001 mogoča široka razlaga, ki je v skladu s sodno prakso Sodišča [8].

27. Avstrijska vlada, ki trdi, da bi moralo biti izhodišče razmišljanj potreba po razlagi, ki je naklonjena integraciji in ki se sklicuje na Jénardovo poročilo in poročilo z dne 9. oktobra 1978 o konvenciji o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska h Konvenciji z dne 9. oktobra 1978 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah in k protokolu o njeni razlagi s strani Sodišča, ki ga je pripravil P. Schlosser [9], navaja, da mora biti sodba pritožbenega sodišča v Antwerpnu, ki je dokončno uredila pravno razmerje med strankama – pa čeprav samo zaradi doslednosti čim več sodnih odločb v Uniji – zajeta v pojem „sodne odločbe“ v smislu člena 32 Uredbe št. 44/2001 in upravičena do uporabe sistema priznanja, določenega v členu 33 navedene uredbe.

28. Švicarska vlada poudarja, da niti v navedeni uredbi niti v Luganski konvenciji ni razlikovanja med procesno sodbo in meritorno sodbo. Dodaja, da vprašanje, ali je mogoče sodbo priznati ali izvršiti, ni odvisno od opredelitve sodbe v državi članici izvora. Švicarska vlada navaja, da sodne odločbe, „ki so omejene na ugotovitev neobstoja procesnih predpostavk dopustnosti“, niso homogena kategorija, in meni, da je treba preučiti, ali se sodna odločba, katere priznanje se zahteva, nanaša na pogoj dopustnosti, usklajen z Uredbo št. 44/2001 in Lugansko konvencijo, in ali ima ta sodna odločba v skladu s pravom države članice izvora zavezujoče učinke, ki presegajo prvotni postopek, na podlagi česar se predpostavlja, da je sodišče države članice izvora ta pogoj dopustnosti preučilo ob popolnem poznavanju vzroka in ne le njegovega povzetka.

29. Komisija se tako kot družba Samskip GmbH opira na besedilo člena 32 Uredbe št. 44/2001 in splošno sistematiko te uredbe ter njen cilj, kot je razviden zlasti iz njenih uvodnih izjav 2 in 6, in meni, da je treba priznati, da sodba, s katero se zgolj razglasi nedopustnost tožbe zaradi mednarodne nepristojnosti, spada, tako kot meritorna odločba, na področje pojma „sodna odločba“ v smislu člena 32 te uredbe. Meni, da bi se z izključitvijo priznavanja procesnih sodb ogrožala prosti pretok sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah in pravna varnost. Komisija poleg tega poudarja, da člen 35(3) Uredbe št. 44/2001 izključuje preverjanje pristojnosti sodišč države članice izvora in določa, da preizkusa javnega reda ni dovoljeno uporabiti glede pravil o pristojnosti, medtem ko člen 36 navedene uredbe določa, da sodne odločbe države članice izvora pod nobenimi pogoji ni dovoljeno preverjati glede vsebine. Prav tako trdi, da, če je – v skladu z Jénardovim poročilom – mogoče priznati sodne odločbe, ki še niso postale pravnomočne, bi moralo to še toliko bolj veljati za odločbe, s katerimi je dokončno odločeno o mednarodni pristojnosti.

30. Družba Krones AG meni nasprotno in se sklicuje na vsebino dokumenta, ki ga je na njeno zahtevo sestavil g. Geimer [10] in je priložen k njenim stališčem ter iz katerega je razvidno, da se „v skladu z vedno bolj napredno doktrino“ člen 32 Uredbe št. 44/2001 nanaša samo na meritorno odločbo in ne na sodne odločbe o zavrnitvi zahtevkov zaradi mednarodne nepristojnosti sodišča, kateremu je bila zadeva predložena v odločanje.

31. Družba Gothear in drugi poudarjajo, da procesne sodbe niso sodne odločbe, ki jih je mogoče priznati, da je drugo vprašanje brezpredmetno in napotujejo na razlago v dokumentu, ki je priložen k stališčem družbe Krones AG, ter Sodišču predlagajo, naj na prvi vprašanji odgovori, da je treba člena 32 in 33 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da procesne sodbe in sodne odločbe, s katerimi je zanikana mednarodna pristojnost zaradi obstoja dogovora o pristojnosti sodišča, spadajo pod pojem sodna odločba.

8 — Sodba z dne 14. oktobra 2004 v zadevi Mærsk Olie & Gas (C-39/02, ZOdl., str. I-9657).

9 — UL 1979, C 59, str. 71, v nadaljevanju: Schlosserjevo poročilo.

10 — Dokument z naslovom „Izvedensko mnenje o upoštevnosti evropskih sodnih odločb o zavrnitvi zahtevkov zaradi mednarodne nepristojnosti na področju uporabe Uredbe št. 44/2001 in Luganskih konvencij.“

2. Moja analiza

32. V členu 32 Uredbe št. 44/2001 je pojem „sodna odločba“ opredeljen kot „vsak[a] odločb[a], ki jo izda sodišče države članice, ne glede na njeno poimenovanje, vključno s sklepom, odredbo, odločbo ali sklepom o izvršbi, kakor tudi odločitev o stroških, ki jo izda sodni uradnik“.

33. Iz ustaljene sodne prakse je razvidno, da je treba za zagotovitev polnega učinka in enotne uporabe na ozemlju vseh držav članic pojme iz Uredbe št. 44/2001 razlagati enotno in samostojno ter se pri tem sklicevati na sistematiko in cilje te uredbe [11]. Iz tega izhaja, da opredelitev kot „sodna odločba“ ne more biti odvisna od poimenovanja akta v skladu s pravom države članice izvora ali države članice, v kateri se zahteva priznanje. Torej lahko opredelitev „procesne sodbe“, ki se uporablja v nemškem pravu, takoj zavrnemo kot nepomembno.

34. Poleg tega je Sodišče, sklicujoč se na uvodno izjavo 19 Uredbe 44/2001, v skladu s katero je treba zagotoviti kontinuiteto med Konvencijo z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah [12] in to uredbo, že večkrat razsodilo, da v delu, v katerem ta uredba nadomešča Bruseljsko konvencijo v odnosih med državami članicami, z izjemo Kraljevine Danske, razlaga, ki jo je Sodišče sprejelo v zvezi s to konvencijo, velja tudi za Uredbo št. 44/2001, ker se določbe obeh konvencij štejejo za enakovredne [13].

35. Tako je pri členu 32 Uredbe št. 44/2001, ki povzema opredelitve, vsebovane v členu 25 Bruseljske konvencije, iz katerega so v sodni praksi izpeljana tri merila.

36. Prvo od teh meril je organsko. Zadevni akt mora izdati sodišče, to je organ, ki deluje neodvisno od drugih državnih organov in nepristransko. To merilo izhaja iz besedila člena 32 Uredbe št 44/2001 in je bilo v sodni praksi Sodišča večkrat poudarjeno [14].

37. Drugo merilo, ki ga ni mogoče ločiti od prejšnjega merila, je procesno. Zahteva, da se v postopku pred sprejetjem odločitve spoštuje pravica do obrambe. Uporaba tega merila je Sodišče pripeljala do tega, da je iz opredelitve „sodne odločbe“ izključilo začasne in zaščitne ukrepe, ki so bili izdani, ne da bi bila stranka, proti kateri so usmerjeni, vabljena, da nastopi pred sodiščem, in ki se izvajajo, ne da bi bila stranka o njih pred tem uradno obveščena [15]. Vendar je presodilo, da zato, da bi bila sodna odločba priznana, zadostuje, da je lahko predmet kontradiktorne obravnave, preden se priznanje in izvršitev zahteva v drugi državi članici, ki ni država članica izvora, tako da je štelo, da sodna odločba zajema začasno odločbo, ki ni bila sprejeta v okviru kontradiktorne obravnave, vendar jo je mogoče izpodbijati [16], sklep o plačilnem nalogu [17] ali zamudno sodbo brez predhodnega preverjanja utemeljenosti zahtevka [18].

11 — Sodbi z dne 23. aprila 2009 v zadevi Draka NK Cables in drugi (C-167/08, ZOdl., str. I-3477, točka 19 in navedena sodna praksa) in z dne 17. septembra 2009 v zadevi Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, ZOdl., str. I-8661, točka 35 in navedena sodna praksa).

12 — UL 1972, L 299, str. 32, v nadaljevanju: Bruseljska konvencija.

13 — Glej zlasti sodbo z dne 18. oktobra 2011 v zadevi Realchemie Nederland (C-406/09, ZOdl., str. I-9773, točka 38 in navedena sodna praksa).

14 — Sodba z dne 2. junija 1994 v zadevi Solo Kleinmotoren (C-414/92, Recueil, str. I-2237, točka 17) in zgoraj navedena sodba Mærsk Olie & Gas (točka 45).

15 — Sodba z dne 21. maja 1980 v zadevi Denilauler (125/79, Recueil, str. 1553, točka 17).

16 — Zgoraj navedena sodba Mærsk Olie & Gas (točke od 50 do 52).

17 — Sodba z dne 13. julija 1995 v zadevi Hengst Import (C-474/93, Recueil, str. I-2113, točka 14).

18 — Sodba z dne 2. aprila 2009 v zadevi Gambazzi (C-394/07, ZOdl., str. I-2563, točka 23).

38. Tretje merilo je vsebinsko. Za sodno odločbo je značilno izvajanje diskrecijske pravice pravosodnega organa, ki je sodno odločbo izdal. To merilo določa, da se razlikuje med organi, ki odločajo, in organi, ki imajo pasivnejšo vlogo, da denimo sprejemajo mnenja strank v postopku. Kot je Sodišče razsodilo, „mora akt, da ga je mogoče šteti za ‚sodno odločbo', izdati sodišče […] ki *na podlagi svojega pooblastila samo odloči o spornih točkah, ki obstajajo med strankami*[19]" [20]. Na podlagi tega je ugotovilo, da sodna poravnava, ki je v bistvu pogodbene narave, saj je njena vsebina odvisna predvsem od volje strank, ne pomeni sodne odločbe [21].

39. Iz sodne prakse ne izhajajo druga merila, tako da lahko pojem sodne odločbe vključuje tako sodne odločbe o pomilostitvi in sodne odločbe v pravdnem postopku, začasne ali zaščitne [22]sodne odločbe ter sodne odločbe, ki so postale nepreklicne, in tiste, proti katerim je še mogoče vložiti tožbo.

40. Če so ta tri merila pri sodbi kakršna je ta, ki jo je izdalo pritožbeno sodišče v Antwerpnu, s katero je odločeno o mednarodni pristojnosti, izpolnjena, menim, da taka sodna odločba spada v opredelitev pojma „sodne odločbe" v smislu člena 32 Uredbe št. 44/2001.

41. Ta rešitev je podprta z besedilom, cilji in splošno sistematiko te uredbe.

42. Prvič, izrazi, uporabljeni za opredelitev sodne odločbe, napotujejo na široko oziroma bolje rečeno nerestriktivno razlago, saj se nanaša na „vse" sodne odločbe, ne glede na njihovo poimenovanje ali na pogoje za njihov razvoj, in je „splošnega pomena" [23].

43. Ta pristop potrjujeta tudi Jénardovo in Schlosserjevo poročilo, na kateri se je Sodišče večkrat sklicevalo.

44. V Jénardovem poročilu je tako zapisano, da opredelitev vključuje „vsako sodno odločbo, ne glede na njeno poimenovanje" [24], izdano v civilnih in gospodarskih zadevah, in da je mogoče priznati začasne odredbe in odločbe o pomilostitvi, ne glede na to, ali so pravnomočne.

45. Podobno v skladu s Schlosserjevim poročilom to besedilo zajema vse sodne odločbe, tudi pred sprejetjem meritorne odločbe, „ki se nanašajo na ugotovitev ali ureditev pravnih razmerij med strankami [25]". V tem poročilu, v katerem je ugotovljeno, da je lahko sodna odločba, izdana v eni državi članici kot procesna sodba, v drugi državi meritorna sodna odločba, je navedeno, da se je skupini strokovnjakov zdela očitna ugotovitev, da je treba „[*s*]*odne odločbe*, s katerimi se tožba razglasi za *nedopustno*, […] priznati [26]" in navaja, da „kadar se nemško sodišče izreče za nepristojno, angleško sodišče ne more odkloniti svoje pristojnosti na podlagi dejstva, da je bilo dejansko pristojno nemško sodišče" [27].

19 — Moj poudarek.

20 — Zgoraj navedeni sodbi Solo Kleinmotoren (točka 17) in Mærsk Olie & Gas (točka 45).

21 — Zgoraj navedena sodba Solo Kleinmotoren (točka 18).

22 — Na primer sodna odločba v postopku za izdajo začasne odredbe. Glede tega glej sodbo z dne 6. junija 2002 v zadevi Italian Leather (C-80/00, Recueil, str. I-4995, točka 41).

23 — *Ibidem.*

24 — Stran 42.

25 — Točka 184.

26 — Točka 191.

27 — *Ibidem.*

46. Drugič, upoštevati je treba cilje, ki jih uresničuje Uredba št. 44/2001. Iz uvodnih izjav 2, 6, 16 in 17 te uredbe je razvidno, da se nanaša na zagotavljanje prostega pretoka sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, izdanih v državah članicah, in sicer s poenostavitvijo formalnosti z namenom hitrega in enostavnega priznanja ter izvršitve sodb [28]. Poleg tega je iz uvodnih izjav 11, 12 in 15 navedene uredbe razvidno, da se nanaša tudi na zagotavljanje predvidljivosti pristojnih sodišč in tako pravne varnosti za stranke v postopku, pravično sojenje in zmanjšanje tveganja sočasnih postopkov [29].

47. Ti cilji, ki temeljijo na načelu vzajemnega zaupanja med državami članicami, na podlagi katerega mora vsaka priznati enakovrednost sodnih odločb, ki so jih izdala druga sodišča, bi bili resno ogroženi, če bi bile sodne odločbe o pristojnosti izvzete iz sistema priznavanja in izvrševanja sodnih odločb, ki je vzpostavljen z Uredbo št. 44/2001.

48. V zvezi s tem je treba opozoriti, da bi bilo neposredno v nasprotju z načeloma predvidljivosti in pravičnega sojenja, če bi priznali, da če je sodišče države članice preizkusilo svojo pristojnost, lahko stranka, ki namerava izpodbijati izrečeno sodno odločbo, predloži zadevo sodiščem drugih držav članic, vendar mora uporabiti pravna sredstva, ki jih določa zakonodaja prve države članice.

49. Tretjič, ta razlaga je podprta s splošno sistematiko Uredbe št. 44/2001, zlasti z njenimi določbami v zvezi z razlogi za zavrnitev priznanja tujih sodnih odločb in s tistimi, ki so namenjene reševanju primerov litispendence, da bi se preprečilo sprejetje nasprotnih odločb.

50. Izčrpen seznam razlogov za zavrnitev priznanja tujih sodnih odločb izraža željo, da se pospeši njihovo priznanje, čeprav bi sodišče države članice izvora odločilo samo o svoji pristojnosti.

51. Zaradi načela vzajemnega zaupanja, ki ureja odnose med državami članicami, in določitve skupnih pravil o pristojnosti, ki jih morajo vsa sodišča držav članic spoštovati, Uredba št. 44/2001 načeloma izključuje preverjanje pristojnosti sodišč države članice izvora, bodisi neposredno, s preverjanjem ugotovitve dejstev ali meril o pristojnosti, na katera se je oprlo sodišče [30], bodisi posredno preko javnega reda [31], pri čemer je tudi prepovedano vsako preverjanje tuje sodne odločbe glede vsebine. V skladu z Jénardovim poročilom „[o]dsotnost vsebinskega preverjanja pomeni popolno zaupanje v sodišče države članice izvora; to zaupanje v utemeljenost sodne odločbe se običajno razširi na uporabo pravil o pristojnosti“ [32].

52. V istem smislu je za določbe, ki se nanašajo na reševanje primerov litispendence, značilna obveznost, da se sodišče, ki je drugo začelo postopek, izreče za nepristojno v korist sodišča, ki je prvo začelo postopek, ko se ugotovi pristojnost zadnjenavedenega sodišča [33]. Sodišče je v sodbi z dne 9. decembra 2003 v zadevi Gasser [34] tudi odločilo, da mora sodišče, ki je drugo začelo postopek in katerega pristojnost je bila potrjena na podlagi dogovora o krajevni pristojnosti, kljub temu prekiniti odločanje, dokler se sodišče, ki je prvo začelo postopek, ne izreče za nepristojno.

53. Menim, da je iz teh določb razvidno, da Uredba št. 44/2001 med sodnimi odločbami, ki jih je mogoče priznati, zajema sodne odločbe, s katerimi sodišče, ki je prvo začelo postopek, odloči o svoji pristojnosti – bodisi se razglasi za pristojno bodisi za nepristojno.

54. Rešitev je potrebna, če se sodišče izreče za pristojno.

28 — Sodba z dne 14. decembra 2006 v zadevi ASML (C-283/05, ZOdl., str. I-12041, točka 23).

29 — Sodba z dne 4. maja 2010 v zadevi TNT Express Nederland (C-533/08, ZOdl., str. I-4107, točka 49).

30 — Člen 35(2) in (3), prvi stavek, te uredbe.

31 — Člen 35(3), drugi stavek, te uredbe.

32 — Stran 46.

33 — Člen 27(2) Uredbe št. 44/2001.

34 — C-116/02, Recueil, str. I-14693.

55. Če se sodišče države članice izvora v isti odločbi razglasi za pristojno in odloči o utemeljenosti zahtevka, sodišče, ki je drugo začelo postopek, ne more ponovno obravnavati vprašanja pristojnosti in se razglasiti za pristojno, ne da bi kršilo načeli prepovedi preverjanja pristojnosti sodišča države članice izvora in prepovedi kakršnega koli preverjanje tuje sodne odločbe glede vsebine. Če se sodišče države članice izvora razglasi za pristojno, vendar prekine odločanje o glavni stvari, da bi, na primer, stranke, ki bi se izključno dogovorile o pristojnosti, lahko predložile stališča, bi bilo priznanje, da lahko sodišče, ki je drugo začelo postopek, ponovno preuči pristojnost, neposredno v nasprotju z načelom o izreku sodišč za nepristojna v korist sodišča, ki je prvo začelo postopek, iz člena 27(2) Uredbe št. 44/2001.

56. Menim, da je treba sprejeti isto rešitev, kadar se sodišče izreče za nepristojno. To potrjujeta dva glavna razloga.

57. Prvi je pravni. Sodna odločba, s katero se sodišče izreče za nepristojno, s katero se postopek konča, ima z vidika „sodne odločbe“ v smislu Uredbe št. 44/2001 enako naravo kot sodna odločba, s katero se sodišče razglasi za pristojno. Tako kot zadnjenavedeno jo izda sodišče, ki, čeprav ni več pristojno za odločanje o sporu, v zvezi s katerim se je razglasilo za nepristojno, vendarle izvaja minimalno sodno oblast s tem, ko odloča o svoji pristojnosti.

58. Drugi razlog je praktičen. Nanaša se na dejstvo, da priznanje sodnih odločb o razglasitvi nepristojnosti omogoča preprečevanje tveganja negativnega spora o pristojnosti, ki ga je želela preprečiti tudi Uredba št. 44/2001. Tak spor bi lahko nastal, če bi sodišče, ki je drugo začelo postopek, zavrnilo priznanje prej izrečene sodne odločbe in se razglasilo za nepristojno, ker naj bi bilo pristojno sodišče, ki je prvo začelo postopek.

59. To so razlogi, zaradi katerih Sodišču predlagam, naj na prvi vprašanji odgovori tako, da je treba člena 32 in 33 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da pod pojem „sodna odločba“ v smislu člena te uredbe spada sodna odločba, s katero sodišče države članice odloči o svoji mednarodni pristojnosti, bodisi da se razglasi za pristojno bodisi za nepristojno, pri čemer ni pomembno, da je ta sodna odločba v pravu države članice, v kateri se zahteva priznanje, opredeljena kot „procesna sodba“.

C – *Tretje vprašanje*

60. S tretjim vprašanjem predložitveno sodišče sprašuje, ali je treba člena 32 in 33 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da sodišče, pri katerem se zahteva priznanje sodne odločbe, s katero se je sodišče druge države članice na podlagi dogovora o krajevni pristojnosti razglasilo za nepristojno, zavezuje ugotovitev v zvezi z veljavnostjo tega dogovora, ki je zajeta v obrazložitvi sodne odločbe.

61. Izvedeti želi, kakšen je obseg učinkov, ki jih ima sodna odločba o razglasitvi nepristojnosti, in se predvsem sprašuje, ali ga zavezuje obrazložitev v zvezi z obstojem in veljavnostjo dogovora o krajevni pristojnosti islandskega sodišča, kar bi ga oviralo pri tem, da se samo razglasi za pristojno.

62. Stališča, sprejeta v tem postopku, lahko razdelimo na tri teze.

63. V skladu s prvo izmed njih, ki jo podpirajo družbe Krones AG ter Gothaer in drugi ter nemška vlada, je učinek priznanja sodne odločbe izključno negativen, ker se nanaša le na ugotovitev neobstoja mednarodne pristojnosti sodišča, ki je prvo začelo postopek. Družba Krones AG trdi, da je treba spoštovanje negativnega učinka sodne odločbe o nepristojnosti razumeti v smislu obveznega učinka, ki se izčrpa z ugotovitvijo, da je sodišče, ki je prvo začelo postopek, nepristojno. Kakršna koli drugačna ugotovitev ne bi zavezovala sodišč drugih držav članic, ker niti Uredba št. 44/2001 niti Luganska konvencija ne dovoljujeta, da bi sodišče, ki mu je bila predložena zadeva, odločalo o pristojnosti sodišč drugih držav članic ali držav pogodbenic. Družba Krones AG meni, da nemškemu sodišču ni dovoljena nobena omejitev prostega preverjanja pristojnosti na podlagi člena 26(1) Uredbe št. 44/2001. Poleg tega

naj se razlogi za zavrnitev priznanja, ki so navedeni v členih 34 in 35 te uredbe, ne bi uporabljali pri odločanju o pristojnosti. Družbe Gothaer in drugi prav tako menijo, da v navedeni uredbi ni vzpostavljen mehanizem zavezujoče dodelitve zadeve enega sodišča drugemu sodišču in da je iz sistematike Poglavja III razvidno, da vsaka država članica še vedno sama odloči, ali so pristojna njena sodišča. Nemška vlada pa zatrjuje, da je vsako sodišče, ki mu je predložena zadeva, pristojno, da v skladu s pravom, ki se uporablja na njegovem ozemlju, presodi veljavnost dogovora o krajevni pristojnosti sodišča tretje države. Poleg tega meni, da pravo države članice izvora določa največji obseg učinka priznanja in sodna odločba, izrečena v drugi državi članici, v državi članici, v kateri se zahteva priznanje, ne more imeti večjih učinkov od tistih, ki jih ima primerljiva sodna odločba, izrečena v tej državi članici.

64. V nasprotju s to razlago belgijska vlada in Komisija zatrjujeta, da so države članice zavezane priznati ne le izrek odločbe, temveč tudi obrazložitev sodne odločbe o veljavnosti dogovora o krajevni pristojnosti. Po mnenju belgijske vlade pravnomočnost sodne odločbe zajema to, kar je zaradi spora, o katerem odloča sodišče in ob upoštevanju ugovorov strank, čeprav implicitno, potrebna podlaga za sodno odločbo. Komisija meni, da bi se morala teorija o razširitvenem učinku uporabljati brez razlikovanja glede na to, ali je sodna odločba o veljavnosti dogovora o krajevni pristojnosti vodila k potrditvi ali zavrnitvi pristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva predložena. Po njenem mnenju rešitev ni odvisna od tega, ali je v skladu z nacionalnim pravom sodišča, ki je prvo začelo postopek, ugotovitev o veljavnosti dogovora o krajevni pristojnosti postala „pravnomočna“.

65. Nazadnje, v skladu z vmesno tezo, ki jo zagovarjajo družba Samskip GmbH ter avstrijska in švicarska vlada, mora vsaka država članica priznati sodno odločbo sodišča druge države članice o veljavnosti dogovora o krajevni pristojnosti, vendar samo takrat, kadar v skladu z nacionalnim pravom sodišča, ki je prvo začelo postopek, ugotovitev o veljavnosti dogovora „postane pravnomočna“ ali „dobi zavezujoči učinek“. Avstrijska in švicarska vlada se sklicujeta na Jénardovo poročilo in sodno prakso Sodišča v zvezi z načelom razširitvenega učinka [35] in menita, da je posledica načela priznanja to, da „se sodnim odločbam podeli veljavnost in učinkovitost, kakršno imajo v državi članici, v kateri so bile izrečene“ [36].

66. Strinjam se z drugo od treh trditev. Menim, da sodna odločba, s katero je sodišče države članice po preučitvi veljavnosti in obsega dogovora o krajevni pristojnosti odločilo o svoji pristojnosti, v sistemu priznavanja in izvrševanja, vzpostavljenem z Uredbo št. 44/2001, ni taka sodna odločba, kot so druge, in mora imeti glede na svojo posebnost posebne, enotne in neodvisne ekstrateritorialne učinke.

67. Menim, da je sodna odločba o razglasitvi nepristojnosti zavezujoča za sodišče države članice, v kateri se zahteva priznanje, ker se zadnjenavedeno ne more, ne da bi izdalo sodno odločbo, ki bi bila nezdružljiva s prejšnjo, razglasiti za nepristojno, ker naj bi bilo pristojno sodišče države članice izvora. Brez tega minimalnega učinka ne bi imelo priznanje sodne odločbe o razglasitvi nepristojnosti nobenega pomena. Družba Krones AG sicer priznava ta učinek, vendar z določenim nasprotovanjem meni, da sodba o zavrnitvi tožbe zaradi neobstoja mednarodne pristojnosti sodišča, ki mu je bila predložena zadeva, ni „sodna odločba“ v smislu člena 32 Uredbe št. 44/2001.

68. Poleg tega menim, da mora biti zavezujoč učinek, ki je povezan s sodno odločbo o razglasitvi nepristojnosti, nujno razširjen na ugotovitve o veljavnosti in obsegu dogovora o krajevni pristojnosti sodišča, ne glede na to, ali je ta ugotovitev pravnomočna na podlagi nacionalnega prava države članice izvora ali države članice, v kateri se zahteva priznanje.

69. Svoje stališče najprej utemeljujem s cilji Uredbe št. 44/2001, nato s splošno sistematiko postopkovnih določb te uredbe glede pristojnosti in nazadnje z načelom učinkovitega sodnega varstva.

35 — Zgoraj navedena sodba Hoffmann.

36 — Točki 10 in 11.

1. Cilji Uredbe št. 44/2001

70. Kot je že navedeno v točki 46 teh sklepnih predlogov, je namen Uredbe št. 44/2001 spodbujanje medsebojnega zaupanja na področju pravosodja v Uniji, olajševanje hitrega priznavanja in izvrševanja sodnih odločb, zagotavljanje predvidljivosti pristojnih sodišč in tako pravna varnost strank v postopku, pravično sojenje in zmanjšanje tveganja sočasnih postopkov.

71. Menim, da ti cilji nasprotujejo temu, da bi bilo sodišče, pred katerim se zahteva priznanje tuje sodne odločbe, pristojno preverjati obseg in veljavnost dogovora o krajevni pristojnosti, na podlagi katerega se je sodišče države članice izvora razglasilo za nepristojno.

72. Načelo medsebojnega zaupanja med sodišči držav članic, ki upravičuje predvsem samodejno priznavanje tujih sodnih odločb, omejitev razlogov za zavrnitev priznanja, razen pri preverjanju pristojnosti sodišča izvora ali neobstoju preverjanja vsebine, namreč pomeni, da vsako sodišče države članice meni, da so sodne odločbe, ki jih je izreklo sodišče druge države članice, enakovredne njenim. Iz tega je razvidno, da je eno izmed teh sodišč enake stopnje predhodno odločilo o veljavnosti in obsegu dogovora o krajevni pristojnosti sodišča, sodišče druge države članice, pred katerim se zahteva priznanje te sodne odločbe, pa o zadevi ne sme spet odločati.

73. Visoka stopnja medsebojnega zaupanja je še toliko bolj potrebna, ker se od sodišč držav članic zahteva, da uporabljajo skupna pravila o neposredni pristojnosti.

74. V zvezi s tem je treba opozoriti, da pravila o pristojnosti, določena v Poglavju II Uredbe št. 44/2001, ki se nanašajo na priznavanje in izvrševanje sodnih odločb iz Poglavja III te uredbe, niso različna in neodvisna, vendar so med seboj tesno povezana [37].

75. Sodišče je poudarilo, s tem da je pri litispendenci že večkrat odločilo, da kadar se pristojnost ugotovi neposredno na podlagi pravil Bruseljske konvencije, ki so skupna obema sodiščema, sta obe sodišči enako pristojni za razlago in uporabo teh pravil, pri čemer sodišče države članice, v kateri se zahteva priznanje, v nobenem primeru pri odločanju ni v boljšem položaju kot sodišče države članice izvora [38]. Menim, da imajo za sodišča Unije, za katera veljajo predpisi o pristojnostih, sodne odločbe, ki jih razglasijo ob uporabi teh pravil, enake učinke.

76. Čeprav se v okoliščinah, kakršne so te v zadevi v glavni stvari, člen 23 Uredbe št. 44/2001 v zvezi z dogovorom o pristojnosti ne uporablja, ker sporni dogovor določa pristojnost sodišča države članice, ki ni država članica Unije, je treba opozoriti, da je člen 23 Luganske konvencije, katere pogodbenica je Republika Islandije, enakovredna določba.

77. V teh okoliščinah bi napotovanje na pravo sodišča države članice izvora ali pravo sodišča države članice, v kateri se zahteva priznanje, glede opredelitve obsega učinkov sodne odločbe o razglasitvi nepristojnosti v primeru, da na podlagi tega prava ne bi bila pravnomočna, pripeljalo do ugotovitve o veljavnosti in obsegu dogovora o krajevni pristojnosti, do tega, da bi bilo sodišču, od katerega se zahteva priznanje, dovoljeno vprašanje spet preizkusiti, do vplivanja na predvidljivost pravil o pristojnosti, določenih v Uredbi št. 44/2001 in Luganski konvenciji, ter posledično do kršitve načela pravne varnosti.

37 — Sodba z dne 21. junija 2012 v zadevi Wolf Naturprodukte (C-514/10, točka 25 in navedena sodna praksa).

38 — Zgoraj navedeni sodbi Turner (točka 25 in navedena sodna praksa) in TNT Express Nederland (točka 55).

78. Sprejetje tega, da bi sodišče države članice, od katerega se zahteva priznanje, dogovor o krajevni pristojnosti, ki ga je sodišče države članice izvora priznalo kot veljavnega, štelo za ničnega, bi bilo neposredno v nasprotju z načelom prepovedi preverjanja tuje sodne odločbe glede vsebine, ki prvonavedenemu sodišču prepoveduje zavrnitev priznanja in izvršitve sodne odločbe, ki jo je razglasilo drugonavedeno sodišče, ker bi moralo odločiti drugače.

79. Poleg tega je treba opozoriti, da je lahko ugotovitev pravnomočnosti, ki jo vsako nacionalno pravo povezuje z obrazložitvijo sodne odločbe, težavna [39]. V obravnavanem primeru, ki je pogost, kadar, tako kot v postopku v glavni stvari, nad vprašanjem pristojnosti prevladuje meritorno vprašanje, bi prepustitev nacionalnemu pravu določitve učinkov, povezanih z obrazložitvijo glede vsebine, ustvarila negotovost za stranke v zvezi z delitvijo pristojnosti med nacionalnimi sodišči, ki jim je mogoče predložiti zadevo, in otežila nalogo nacionalnega sodišča, od katerega se zahteva priznanje.

80. Nazadnje menim, da cilji Uredbe št. 44/2001 vključujejo upoštevanje razlogov, zaradi katerih je bilo rešeno vsebinsko vprašanje, od katerega je bila odvisna pristojnost. Dodatno utemeljitev v prid tej rešitvi je mogoče najti v sistematiki postopkovnih določb te uredbe, ki jo je treba zdaj preučiti.

2. Splošna sistematika postopkovnih določb Uredbe št. 44/2001 glede pristojnosti

81. Eden najočitnejših znakov naklonjenosti Uredbe 44/2001 prostemu pretoku sodnih odločb v Uniji je načelo, v skladu s katerim nepristojnost sodišča države članice izvora ni razlog za zavrnitev priznanja sodne odločbe, ki jo je razglasilo, razen v primerih, ki so izčrpno navedeni v členih 34 in 35 te uredbe [40]. Iz tega načela je razvidno, da je mogoče meritorno sodno odločbo priznati, čeprav je bila sprejeta ob kršitvi skupnih pravil o neposredni pristojnosti, določenih v Poglavju II navedene uredbe, in to čeprav stranki nista sodelovali v razpravi o pristojnosti.

82. Izključitev preverjanja pristojnosti sodišča države članice izvora pomeni omejitev pristojnosti sodišča države članice, v kateri se zahteva priznanje, da preveri svojo pristojnost. Čeprav nacionalno sodišče odloča le o svoji pristojnosti, ker Uredba št. 44/2001 ne dovoljuje, da sodišče druge države članice preverja pristojnost sodišča [41], je res, da sodna odločba, ki jo je izreklo sodišče, ki odloča o svoji pristojnosti, nujno posredno vpliva na pristojnost drugih sodišč Unije. Drugače rečeno – dejstvo, da eno sodišče Unije izvaja nalogo preverjanja svoje mednarodne pristojnosti, omejuje pristojnosti drugih sodišč, da preverijo svojo pristojnost. Vendar temeljni pogoj za enotno uporabo prava Unije zahteva enotno opredelitev obsega te omejitve, da se ne bi razlikovale zaradi nacionalnih predpisov v zvezi s pravnomočnostjo.

83. Utemeljitev v tem smislu je mogoče najti v členu 35(2) Uredbe št. 44/2001, ki za primere, ko lahko sodišče, od katerega se zahteva priznanje, izjemoma preverja pristojnost sodišča države članice izvora, med drugim določa, da sodišče, od katerega se zahteva priznanje, zavezujejo ugotovitve o dejanskem stanju, na katerih je sodišče države članice izvora utemeljilo svojo pristojnost. To pravilo torej določa zaupanje, ki si ga zaslužijo ugotovitve tujega sodišča o dejanskem stanju, ne glede na to, ali so te ugotovitve v skladu z nacionalnim pravom države članice izvora ali pravom države članice, v kateri se zahteva priznanje, pravnomočne.

84. Zdi se, da analizo, ki jo predlagam, poleg tega nalaga načelo učinkovitega sodnega varstva.

39 — Kot primer navajam, da trditev iz stališč Komisije, v skladu s katero v Franciji zavezujočega učinka „nima le izrek sodbe, ampak tudi vsi elementi, ki so z njim neločljivo povezani in so navedeni v obrazložitvi“, ni pravilna z vidika nedavno sprejete sodne prakse Cour de cassation, ki je v sodbi, izrečeni 13. marca 2009 na občni seji, opustila teorijo o odločujoči obrazložitvi in sprejela stališče, da je pravnomočen le tisti del, o katerem je odločeno v izreku.

40 — Sodišče države članice, v kateri se zahteva priznanje, lahko le na določenih, posebej občutljivih področjih preverja pristojnost sodišča, ki je razglasilo sodno odločbo. Tuji sodni odločbi lahko odvzame vse učinke le pri kršitvi pravil o pristojnosti, ki varujejo zavarovance ali potrošnike, oziroma pravil o „izključni“, pristojnosti, določenih v Oddelku 6, Poglavje II, Uredbe št. 44/2001, na določenih področjih, kot so stvarne nepremičninske pravice ali pravice iz najemne pogodbe.

41 — Glede Bruseljske konvencije glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Turner (točka 26).

3. Načelo učinkovitega sodnega varstva

85. Načelo učinkovitega sodnega varstva je splošno načelo prava Unije, ki izhaja iz skupnih ustavnih tradicij držav članic in je potrjeno v členih 6 in 13 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu [42].

86. To načelo je podprto s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki ima od začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe v skladu s členom 6(1), prvi pododstavek, PEU „enako pravno veljavnost kot Pogodbi“.

87. Ta Listina med drugim določa, da ima vsakdo pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče.

88. Z zanikanjem zavezujočega učinka, povezanega s sodno odločbo sodišča države članice izvora, ki je preverilo svojo pristojnost in obravnavalo vprašanje o veljavnosti in obsegu dogovora o krajevni pristojnosti, bi se kršilo navedeno načelo in povzročilo resno tveganje negativnega spora o pristojnosti, zaradi česar ne bi bilo nobenega pravnega varstva. Če bi se na primer sodišče izreklo za nepristojno zaradi obstoja dogovora o krajevni pristojnosti drugega sodišče, bi se lahko tudi zadenjenavedeno, če bi štelo dogovor za ničen, razglasilo za nepristojno. Zdi se, da je trditev družb Krones AG in Gothaer in drugi, da naj bi bil učinek prvonavedene odločbe samo prepoved, da se sodišče, ki je drugo začelo postopek, razglasi za mednarodno nepristojno, „ker je pristojno sodišče države članice, ki je prvo začelo postopek“, tudi notranje protislovna, ker zahteva upoštevanje razlogov, zaradi katerih se je sodišče izreklo za nepristojno, hkrati pa zavrača kakršen koli zavezujoč učinek teh razlogov.

89. Skratka, menim, da je iz ciljev Uredbe št. 44/2001, sistematike postopkovnih določb te uredbe in pravice do učinkovitega sodnega varstva razviden poudarek na tem, da veljavnost in obseg dogovora o krajevni pristojnosti presoja eno sodišče Unije, s tem da ima sodišče države članice, v kateri se zahteva priznanje, pravico do preverjanja pristojnosti države članice izvora le v izčrpno naštetih primerih. Zato mora sodišče države članice, v kateri se zahteva priznanje, zavezovati ugotovitev sodišča države članice izvora, čeprav je zajeta v obrazložitvi sodne odločbe, in to ne glede na to, ali je v skladu z nacionalnim pravom ta izrek pravnomočen.

90. Menim, da rešitev, ki jo predlagam, ni v nasprotju s sodno prakso Sodišča, ki o sodnih odločbah o pristojnosti še ni odločalo.

91. Sodišče je, ko je v zgoraj navedeni sodbi Hoffmann odgovorilo na vprašanje za predhodno odločanje v zvezi z učinki – v nizozemskem pravnem redu – sodbe nemškega sodišča o plačilu preživnine in sklepa o izvršbi na Nizozemskem, razsodilo, da mora imeti „tuja sodna odločba […] v državi članici, v kateri se zahteva priznanje, načeloma enake učinke, kot jih ima v državi članici izvora“ [43], s tem da je to načelno pravilo malo spremenilo, ko je trdilo, da se „tuja sodna odločba, ki je vsebovala sklep o izvršbi v državi pogodbenici […] in ki jo je mogoče izvršiti v državi članici izvora, ne sme naprej izvrševati v državi članici, v kateri je bilo zahtevano priznanje, če v skladu z zakonodajo zadnejanavedene države članice izvršitev ni več mogoča zaradi razlogov, ki so zunaj področja uporabe [Bruseljske] konvencije“ [44].

42 — Glej zlasti sodbo z dne 22. decembra 2010 v zadevi DEB (C-279/09, ZOdl., str. I-13849, točka 29 in navedena sodna praksa).

43 — Točka 11.

44 — Točka 18.

92. Nedavno je Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Apostolides razsodilo, da „čeprav je s priznanjem sodnim odločbam načeloma podeljena veljavnost in učinkovitost v državi članici, v kateri so bile izdane […], ni nobenega razloga, da bi se sodbi ob njeni izvršitvi priznalo posledice, ki jih nima v državi članici izvora […], ali učinke, ki jih enaka sodba, izdana neposredno v državi članici, v kateri se zahteva izvršitev, ne bi imela“ [45].

93. Vendar menim, da te sodne prakse, ki se nanaša na izvršitev meritornih odločb, ki jih je treba upoštevati glede na nacionalne pravne sisteme, kjer se zahteva priznanje, ni mogoče uporabiti za sodne odločbe, v katerih je odločeno o mednarodni pristojnosti. Čeprav raznolikost nacionalnih pravnih redov upravičuje upoštevanje učinka, ki ga ima sodba v državi članici izvora, z izjemo tega, da se – kadar ima sodna odločba učinke, ki v državi članici, ki je zahtevala priznanje, niso znani – rešitev popravi z upoštevanjem učinkov, ki jih povzroči podobna sodna odločba, izdana v tej državi, je za sodne odločbe, s katerimi se odloča o njihovi mednarodni pristojnosti na podlagi Uredbe št. 44/2001 in Luganske konvencije, značilna homogenost in morajo zato upoštevati svoj sistem. Zaradi razlogov, ki smo jih že obravnavali, ti instrumenti, ki določajo pravila o pristojnosti, ki veljajo za sodišča vseh držav članic, katerih cilj je, da se v istem sporu izda samo ena sodna odločba z mednarodno veljavnostjo, vključujejo enak in enoten zavezujoč učinek sodnih odločb, s katerimi je odločeno o pristojnosti, ne glede na to, ali so te sodne odločbe v državah članicah pravnomočne.

94. Po mojem mnenju ugovorov družb Krones AG ter Gothaer in drugi zoper ta zavezujoči učinek ni mogoče sprejeti.

95. Prvi ugovor se nanaša na to, da člen 26(1) Uredbe št. 44/2001 in člen 20(1) Luganske konvencije zahtevata, da mora vsako sodišče, ki mu je v odločanje predložena zadeva, po uradni dolžnosti preveriti svojo mednarodno pristojnost. Vendar bi se s priznanjem zavezujočega učinka ugotovitve sodišča države članice izvora v zvezi z veljavnostjo in obsegom dogovora o krajevni pristojnosti sodišču države članice, v kateri se zahteva priznanje, preprečilo to preverjanje.

96. Čeprav se mi ugotovitev zdi pravilna, ji ne pripisujem enakih posledic, kot ji jih pripisujejo družbe Krones AG ter Gothaer in drugi. Člen 26(1) Uredbe št. 44/2001 šteje za varstveno določbo tožene stranke s prebivališčem v Uniji, ki je upravičena do uporabe pravil o pristojnosti, ki izhajajo iz prava Unije. Vendar posredovanje prvega sodišča, ki je pristojno za uporabo zadevnih pravil, zagotavlja spoštovanje njegove pravice in pomeni, da je vključitev drugega sodišča Unije odvečna. Poleg tega je treba opozoriti, da če je ugotovitev sodišča države članice izvora v zvezi z veljavnostjo in obsegom dogovora o krajevni pristojnosti zajeta v izreku sodne odločbe, je zavezujoča za sodišče, pri katerem se zahteva priznanje sodne odločbe.

97. Tudi drugi ugovor, ki se nanaša na dejstvo, da zavrnitev priznanja na podlagi členov 34 in 35 Uredbe št. 44/2001 z vidika sodne odločbe o razglasitvi nepristojnosti ni smiselna, se mi ne zdi prepričljiv. Menim namreč, da od trenutka, ko učinek, ki je priznan sodnim odločbam o razglasitvi nepristojnosti, ni izključno negativen, zavrnitev priznanja ni brez pravnega učinka. Na primer, če bi se belgijsko sodišče, ki mu je najemodajalec predložil zahtevek za plačilo najemnine za nepremičnino, ki se nahaja v Nemčiji, izreklo za nepristojno po tem, ko je priznalo dogovor o krajevni pristojnosti islandskih sodišč, bi moralo nemško sodišče, pri katerem bi se zahtevalo priznanje belgijske sodne odločbe, to sodno odločbo zavrniti na podlagi določb 35(3) in 22(1) Uredbe št. 44/2001.

45 — Točka 66. Glej tudi sodbi z dne 13. oktobra 2011 v zadevi Prism Investments (C-139/10, ZOdl, str. I-9511, točka 38) in z dne 26. aprila 2012 v zadevi Health Service Executive (C-92/12 PPU, točka 142).

98. Iz teh razlogov predlagam, da se na tretje vprašanje odgovori, da je treba člena 32 in 33 Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da če se sodišče države članice izvora po tem, ko je v obrazložitvi sodne odločbe razsodilo o veljavnosti in obsegu dogovora o krajevni pristojnosti, razglasi za nepristojno, sodišče države članice, v kateri se zahteva priznanje, ta ugotovitev zavezuje, ne glede na to, ali je ta sodna odločba v skladu s pravom države članice izvora ali v skladu s pravom države članice, v kateri se zahteva priznanje, pravnomočna, razen ko člen 35(3) te uredbe temu sodišču dovoljuje, da preveri pristojnost države članice izvora.

V – Predlog

99. Ob upoštevanju zgoraj navedenega predlagam, da se na vprašanja za predhodno odločanje Landgericht Bremen odgovori:

Člena 32 in 33 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da:

— pod pojem „sodna odločba“ v smislu člena Uredbe št. 44/2001 spada sodna odločba, s katero sodišče države članice odloči o svoji mednarodni pristojnosti, bodisi da se razglasi za pristojno bodisi za nepristojno, pri čemer ni pomembno, ali je ta sodna odločba v pravu države članice, v kateri se zahteva priznanje, opredeljena kot „procesna sodba“ in

— če se sodišče države članice izvora po tem, ko je v obrazložitvi sodne odločbe razsodilo o veljavnosti in obsegu dogovora o krajevni pristojnosti, razglasi za nepristojno, sodišče države članice, v kateri se zahteva priznanje, ta ugotovitev zavezuje, ne glede na to, ali je ta sodna odločba v skladu s pravom države članice izvora ali v skladu s pravom države članice, v kateri se zahteva priznanje, pravnomočna, razen v primerih, ko člen 35(3) Uredbe št. 44/2001 temu sodišču dovoljuje, da preveri pristojnost države članice izvora.